

Nationalt kortnavn	Basisk fosfatase;P
Synonymer	Basisk fosfatase, alkalisk fosfatase, BASP, ALP
NPUkode (RSDkode)	53077
Kvantitet	000188
Indikation	Diagnostik og kontrol af lever-, galdevejs- og knoglesygdomme er de primære indikationer.
Baggrund	<p>De basiske fosfataser er flere membranbundne isoenzymer. De vigtigste kilder til basisk fosfatase i plasma er:</p> <p>Hepatocytter - der især overproducerer og frigiver enzymet ved obstruktion af galdevejene.</p> <p>Osteoblaster - som producerer og frigiver enzymet som led i knoglesyntese – både ved fysiologisk og patologisk aktivitet.</p> <p>Tyndtarmsepithel - som producerer meget enzym, men som regel kun bidrager med lidt til plasma, da enzymet bliver fanget i leveren.</p> <p>Placenta - som øger produktionen af enzymet gennem graviditeten.</p> <p>Enzymet findes også i nyrer og germinalceller, der dog normalt ikke bidrager til målingen i plasma, men kan gøre det ved cancer. Der kan yderligere finde en ektopisk produktion sted ved forskellige cancerformer.</p>
Tolkning	<p>Forhøjede værdier kan ses ved:</p> <p>Sygdomme med ekstrahepatisk kolestase, fx galdesten, cholangitis og cancer capitis pancreatis.</p> <p>Leversygdomme med intrahepatisk kolestase, fx primær biliær cirrose og primær skleroserende cholangitis.</p> <p>Udbredt infiltrerende sygdom i leveren, fx amyloidose, sarkoidose, lymfom og leverkræft.</p> <p>Osteitis deformans (Pagets syndrom)</p> <p>Osteomalaci og raktis ved udtalt mangel på D-vitamin</p> <p>Knoglemetastaser med osteoblastisk aktivitet, fx ved prostatacancer</p> <p>Osteogent sarkom</p> <p>Akut og kronisk infektiøs hepatitis</p> <p>Steatose, alkoholisk hepatitis og cirrose</p> <p>Intrahepatisk kolestase under graviditet (høje værdier er normalt hos gravide)</p> <p>Medicinudløst leverpåvirkning</p> <p>D-vitamin mangel</p> <p>Osteodystrofi ved kronisk nyresygdom</p> <p>Benign hyperfosfatasæmi hos spæde og småbørn</p> <p>Akromegali</p> <p>Frakturer under opheling</p> <p>Let forhøjede værdier kan ses ved hyperthyreose, hyperparathyreoidisme, reumatiske sygdomme, colitis ulcerosa, morbus Crohn, osteoporose, diabetes mellitus type 2, visse cancerformer og p-pille brug.</p> <p>Vedvarende forhøjede værdier af basisk fosfatase kan desuden skyldes cirkulerende komplekser af basisk fosfatase og immunglobuliner eller dannelse af oligomere former (makroformer).</p>

Lave værdier kan ses ved vitamin B12 mangel, hypothyreose, myelomatose, Wilsons sygdom, aplastisk anæmi, kronisk myeloid leukæmi, dværgvækst, familiær hypofosfatasi

NB: Basiske fosfataser har en halveringstid i plasma på ca. 1 uge, hvorfor der fx kan ses forhøjede værdier længe efter behandling af en galdevejsobstruktion.

Referenceinterval

Alder	Referenceinterval
0 - 15 dage	90 - 275 U/L
15 dage - 1 år	135 - 520 U/L
1 - 10 år	130 - 385 U/L
10 - 12 år	115 - 515 U/L

Alder	Referenceinterval kvinder	Referenceinterval mænd
12 - 14 år	90 - 385 U/L	180 - 455 U/L
14 - 16 år	60 - 210 U/L	115 - 485 U/L
16 - 18 år	45 - 115 U/L	60 - 235 U/L
≥ 18 år	35 - 105 U/L	35 - 105 U/L

Alarmgrænse

Ingen alarmgrænse (svar ringes **ikke** ud uanset værdi)

Kritisk forskel (%)

19 % (ved et 95 % signifikansniveau)

Biologiske variationer

CVI: 6,45 %

Prøvemateriale

Prøvetagningsrør: [LGRØN 4.5](#)
 Prøvemængde: 200 µL
 Transport ordning: Ja
 Postforsendelse: Kan sendes i henhold til holdbarhed
 Holdbarhed inden centrifugering: 10 timer
 Holdbarhed i plasma: 20-25 °C 7 dage
 4-8 °C 7 dage
 -20 °C 2 måneder

Prøvetagningsprocedure/

Ingen specifikke krav for denne analyse

prøvebehandling

Prøvetagningstidspunkt

Der er **ikke** krav til prøvetagningstidspunktet

Analysehyppighed

Analyseres dagligt

Svarafgivelse

Svar afgives samme dag

Efterbestillinger

Kan efterbestilles i op til 24 timer

Analyseprincip	Kolorimetrisk analyse, i overensstemmelse med standardiseret metode (IFCC)
Instrument	Roche Cobas e702 modul
Svarafgivelsesinterval	5-6000 U/L
Måleområde	5-1200 U/L Udvidet måleområde 5-6000 U/L (ved fortynding x5)
Omregningsfaktor	U/L x 0,0167 = μ kat/L
Analyseusikkerhed	Intern kontrol i rutinedrift: Niveau ~ 50 U/L, CV% 4,2% Niveau ~ 80 U/L, CV% 3,1% Niveau ~ 300 U/L, CV% 2,4%
Interferens / fejlkilder	Hæmolyse: Ingen signifikant interferens op til en hæmoglobinkoncentration på 124 μ mol/L. Icterus: Ingen signifikant interferens op til en bilirubinkoncentration (ukonjugeret og konjugeret) på 1026 μ mol/L. Lipæmi: Ingen signifikant interferens op til et L-indeks på 2000 mg/dL.
Bemærkninger	For yderligere henvises til metodebladet. -
Referenceinterval	BCC
Holdbarhed	Henriksen et al. (2014) "Stability of 35 biochemical and immunological routine tests..." Guder et al. (2010) "Quality of Diagnostic Samples" Roche metodeblad "ALP2" v 8, 17.11.2020
Andet	Indikation: SLB lab. vejledning Baggrund: Lægehåndbogen – basisk fosfatase , 25.11.2021 Tolkning: Lægehåndbogen – basisk fosfatase , 25.11.2021 CVI: Westgard.com Interferens: Roche metodeblad "ALP2" v 8, 17.11.2020

Seneste opdatering 22.06.22